

ПРАВО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

Преподавател: проф. д.ю.н. Атанас СЕМОВ, носител на Катедра „Жан Моне” на ЕС, доц. д-р Иван СТОЙНЕВ, доц. д-р Христо ХРИСТЕВ

Асистент: ас. Мартин БЪБАРОВ

Конспект за изпит

№	Въпрос:
1.	Особености на развитието на Европа след Втората световна война. Основни международни организации – членство, предмет на дейност, основни органи, особености, разграничения: ООН, ОССЕ, ОИСР, ЕФТА, НАТО, ЗЕС и др. (особености, функции, органи, актове).
2.	Възникване и развитие на европейската интеграционна система (1950-1991).
3.	Предистория, цели и ценности на европейската интеграция. Планът „Шуман” от 1950-а година – основни идеи, значение, последици.
4.	Създаването на ЕОВС. Интеграционен ентузиазъм и неуспехи. Неуспехът на ЕПО и ЕОО. Планът „Фуше”. Планът „Плевен”. Създаване на Европейските общности. Учредителни договори (особености).
5.	Етапи на европейската интеграция. Демократичен дефицит и преодоляването му в отделните ревизии на УД. Довършване, разширяване и задълбочаване на интеграционния процес. Единен европейски акт.
6.	Договор от Маастрихт – особености и съдържание. Основни изменения в ДЕИО. Създаване на ЕС. Разграничение между „трите стълба”.
7.	Договорите от Амстердам и Ница – предпоставки, съдържание, последици.
8.	Конституция за Европа – особености, цели и съдържание на реформата и причини за неуспеха. Лисабонският договор – особености, значение, основни изменения в УД. Договор за стабилност, координация и управление в ИПС от 2012 г.
9.	Обща правна характеристика на Европейския съюз. Правосубектност и правна същност на ЕС.
10.	Правен режим на компетентността в правото на ЕС. Принцип на предоставена компетентност. Имплицитно предоставени правомощия. Паралелност на компетентността във вътрешен и външен план. Клауза за гъвкавост.
11.	Категории компетентност. Принцип на субсидиарността. Принцип на пропорционалността. Засилено сътрудничество.
12.	Зачитане на националната идентичност на държавите членки – правна уредба и съдебна практика. Значение. Тенденции и перспективи в развитието на ЕС.
13.	Институционална система на ЕС. Обща характеристика. Основни принципи на институционалното устройство на ЕС.
14.	Европейски парламент. Утвърждаване на Европейския парламент като институция на европейската интеграционна система. Функции и правомощия. Състав, ред на избор и статут

	на членовете на Европейския парламент. Ред и организация на дейността на Европейския парламент.
15.	Европейска комисия. Функции и правомощия. Състав, ред на формиране и статут на членовете на Европейската комисия. Ред и организация на дейността на Европейската комисия
16.	Съвет на Европейския съюз. Функции и правомощия. Състав. Ред и организация на дейността на Европейския съвет. Гласуване с квалифицирано мнозинство
17.	Европейски съвет. Възникване и утвърждаване на Европейския съвет като институция на ЕС. Функции и правомощия. Състав. Председател на Европейския съвет. Ред и организация на дейността на Европейския съвет.
18.	Сметна палата. Европейска централна банка и Европейска система на централните банки. Органи и агенции на ЕС
19.	Нормотворчески процедури – систематизация, общи особености, развитие във времето, правна уредба. Обикновена законодателна процедура – правна уредба, ход на процедурата, особености, значение.
20.	Система на комитологията – особености, значение, роля на националните органи.
21.	Правна система на ЕС. Обща характеристика. Отграничаване на правото на ЕС от международното публично право.
22.	Източници на първичното право. Обща характеристика. Видове източници на първичното право. Съотношение между източниците и нормите на първичното право.
23.	Източници на производното право. Обща характеристика. Общи условия за действителност на актовете на производното право. Регламент. Директива. Решение.
24.	Нетипични източници на правото на ЕС. Обща характеристика. Правнообвързващи нетипични източници. Правен ефект на необвързващите нетипични източници на правото на ЕС.
25.	Основните принципи на правото и практика на Съда на ЕС като източници на правото на ЕС.
26.	Международни договори на ЕС.
27.	Принципи на прилагане на правото на ЕС. Принцип на непосредствена приложимост.
28.	Принцип на примат.
29.	Принцип на директен ефект.
30.	Принцип на съответстващо тълкуване.
31.	Принцип на процесуална автономия. Принцип на равностойност. Принцип на ефективността.
32.	Принцип на отговорност на държавата за вреди от нарушения на правото на ЕС.
33.	Гражданство на ЕС. Възникване и обща характеристика.
34.	Основни права на гражданите на ЕС.
35.	Защита на основните права в правото на ЕС. Възникване и развитие на механизъм защита правата на човека в правото на ЕС.
36.	Харта на основните права на Европейския съюз. Общи правила по прилагане на хартата.
37.	Съотношение между правото на ЕС и ЕКПЧ. Непряк контрол за спазване на ЕКПЧ в прилагането на правото на ЕС. Присъединяване на ЕС към ЕКПЧ.
38.	Система на съдебен контрол в правото на ЕС. Обща характеристика на системата на съдебен контрол. Общи правила на производствата пред Съда на ЕС.
39.	Производство за отмяна на акт на институции, органи, служби или агенции.
40.	Производство за установяване на незаконосъобразно бездействие.
41.	Преюдициално производство.
42.	Производство за неизпълнение на правото на ЕС.
43.	Производство за извъндоговорна отговорност на ЕС.
44.	Правна система на ЕС. Обща характеристика. Отграничаване на правото на ЕС от международното публично право.

45.	Гражданство на ЕС – предистория, икономическа и политическа логика. Правна уредба и основни особености. Икономически права на гражданите на ЕС по чл. 45 ДФЕС. Свободно движение на лицата и икономически права. Права на лица, които не са граждани на ЕС.
46.	Политически права на гражданите на ЕС – видове, разграничения, значение, защита.
47.	Други права на гражданите на ЕС – уредба, съдържание, значение. Обмудсман на ЕС. Практика на СЕС относно гражданството на ЕС и правата на човека.
48.	Хартата на основните права на ЕС – предистория, правна форма, действие до и след Лисабонския договор. Съдържание на ХОПЕС. Условен кодификационен характер. Разграничение между права и принципи. Действие на ХОПЕС – особености, приложно поле, ограничения, протоколи относно ХОПЕС.
49.	Присъединяване на ЕС към ЕКПЧ – предистория, проблеми на присъединяването.
50.	Икономическа интеграция – определение, форми и динамика на икономическата интеграция. Цели. Ползи. Интеграционни политики на ЕС – правна основа, видове. Компетенции на ЕС при осъществяването на политиките. Субсидиарност. Материално право на ЕС – понятие, обхват, общо представяне на основните политики. Финансова рамка на политиките на Европейския съюз. Многогодишна финансова рамка за периода 2007-2013 г. и за периода 2014-2020. Бюджет на ЕС.
51.	Обща селскостопанска политика – правна уредба, цели, принципи, реализиране. Единен селскостопански пазар.
52.	Регионална политика на ЕС – правна уредба, участие, инструменти за осъществяване. Структурни фондове. Организация и принципи на функциониране на регионалната политика. Реформа на регионалната политика.
53.	Общо понятие за конкуренция и право на свободна конкуренция. Правна уредба. Материален и органичен критерий за предприятие Териториално приложно поле на съюзното конкурентно право. Критерий за приложимост на съюзното право в областта на конкуренцията. Приложими правила спрямо предприятията. Режим на доминиращото положение – понятие за доминиращо положение, злоупотреба с доминиращо положение (чл. 102 ДФЕС).
54.	Политика по опазване на околната среда – правна уредба, принципи, осъществяване.
55.	Обща политика по външните работи и сигурността – правна уредба и специфика, осъществяване. Върховен представител на ЕС. Обща търговска политика на ЕС.
56.	Членство в ЕС – критерии и процедура. Засилено сътрудничество – правна уредба и приложимост. Политика по разширяването на ЕС. Политика на добросъседство на ЕС. Отношения България – ЕС: предистория, Европейско споразумение за асоцииране, Договор за членство, проблеми след присъединяването.

Библиография

Препоръчителна литература

1. Източници на български език

Александър Корнезов, „Преюдициалното запитване до Съда на Европейския съюз“, 2^{ро} издание, Сиби, София, 2012.

Атанас Семов „Права на гражданите на Европейския съюз. Том II: Правен режим на гражданството на ЕС и свободното движение“, Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, София, 2013.

Атанас Семов, „Права на гражданите на Европейския съюз. Том I: Правен режим на защитата на правата на човека в Европейския съюз“, Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, София, 2013.

Атанас Семов, „Правна система на ЕС“, Институт по европейско право, София, 2017.

Атанас Семов, „Принципи на прилагане на правото на Европейския съюз“, Институт по публична администрация и европейска интеграция, София, 2008.

Жасмин Попова, „Право на Европейския съюз“, 3^{то} издание, Сиела, София, 2015.

Иван Стойнев, „Правен режим за защита на конкуренцията в ЕС. Том I. Антикартелно право“, Сиела, София, 2018.

Станислав Костов, „Извъндоговорната отговорност на ЕС и на държавите членки“, Сиби, София, 2017.

Станислав Костов, „Актове на Съда на Европейския съюз. Правни последици“, Сиби, София, 2011.

Флоранс Беноа-Ромер, Жан-Пол Жаке, Жан-Клод Готрон, Жоел Ридо, Етиен Крики, Жан-Дени Мутон, „Записки по право на Европейския съюз“, Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, София, 2009.

Христо Христов, „Вътрешен пазар и основни свободи на движение в правото на Европейския съюз“, Сиела, София, 2018.

Юлия Захаријева, Ингрид Шикова, Красимир Николов, „Европейският съюз: история, институции, политики“, Институт по публична администрация и европейска интеграция, София, 2004.

2. Източници на френски език

Abdelkhaleq Berramndane, Jean Rossetto, Droit de l'Union européenne, Institutions et ordre juridique, LGDJ, Lextenso éditions, 3ième éd., 2017, Paris.

Chiara Boutayeb, Droit institutionnel de l'Union Européenne. Institutions, ordre juridique, contentieux, 5ième éd., LGDJ, Lextenso éd., 2018.

Denys Simon, “Le système juridique communautaire”, 3ième éd., Presses Universitaire de France, Paris, 2001.

Francesco Martucci, Droit de l'Union européenne, Dalloz, Paris, 2017.

Frédéric Sudre, “Droit européen et International des droits de l'homme”, 14ième édition, Presses Universitaire de France, Paris, 2019.

Gilbert Parléani, Christian Gavaldà, “Droit des affaires de l'Union européenne”, 8ième éd., Litec, Paris, 2019.

Jean-Paul Jacqué, “Droit Institutionnel de l'Union européenne”, 9ième édition, Dalloz, Paris, 2018.

Jean-Victor Louis, “L'Union européenne et sa monnaie”, Commentair J. Mégret, Editions de l'ULB, Bruxelles, 2009.

Louis Dubois, Claude Blumann, “Droit matériel de l'Union européenne”, LGDJ, Lextenso éditions, 7ième éd., Paris, 2015.

Marianne Dony, “Droit de l'Union européenne”, 7ième éd., Editions de l'Université de Bruxelles, Bruxelles, 2018.

Patrick Dollat, “La citoyenneté européenne théorie et statuts”, Bruylant, Bruxelles, 2008.

3. Източници на английски език

Antony Arnall, Allan Dashwood, Michael Dougan, Malcolm Ross, Eleanor Spaventa, Dercick Wyatt, “European Union Law”, 6th ed., Sweet & Maxwell, London, 2011.

Catherine Barnard, “The Substantive Law of the EU, The Four Freedoms”, 6th edition, Oxford University Press, Oxford, 2019.

Catherine Barnard, Steve Peers, “European Union Law”, 2nd ed., Oxford University Press, Oxford, 2017.

Christiaan W.A. Timmermans, Alison McDonnell, Paul J.G. Kapteyn, Kamiel Mortelmans, “The Law of the European Union and the European Communities,” 4th edition, Kluwer Law International, Leiden, 2009.

Pieter Jan Kuijper, Fabian Amtenbrink, Deirdre Curtin, Bruno De Witte, Alison McDonnell, Stefaan van den Bogaert, “The Law of the European Union”, Fifth Edition, Kluwer Law International, Leiden, 2018.

Koen Lenaerts, Piet Van Nuffel, Robert Bray, “Constitutional Law of the European Union”, 3rd edition, Sweet & Maxwell, London, 2011.

Koen Lenaerts, Dirk Arts, Ignace Maselis, Robert Bray, “Procedural Law of the European Union”, 2nd ed., Sweet & Maxwell, London, 2006.

Lorna Woods, Philippa Watson, “EU Law”, 13th ed., Oxford University Press, Oxford, 2017.

Norbert Reich, Anette Nordhausen Scholes, Jeremy Scholes, “Understanding EU Internal Market Law”, Intersentia, Antwerpen, 2015.

Paul Craig, Grainne de Burca (dir.), “The Evolution of the EU Law”, 2nd ed., Oxford University Press, Oxford, 2011.

Paul Craig, Gráinne de Búrca, “EU Law: Text, Cases and Materials”, 6th ed., Oxford University Press, Oxford, 2015.

Takis Tridimas, “The General Principles of EU Law”, 2nd edition, Oxford University Press, Oxford, 2007.

Дата:

Съставил: